

Spolek Krušnohorských Včelařů

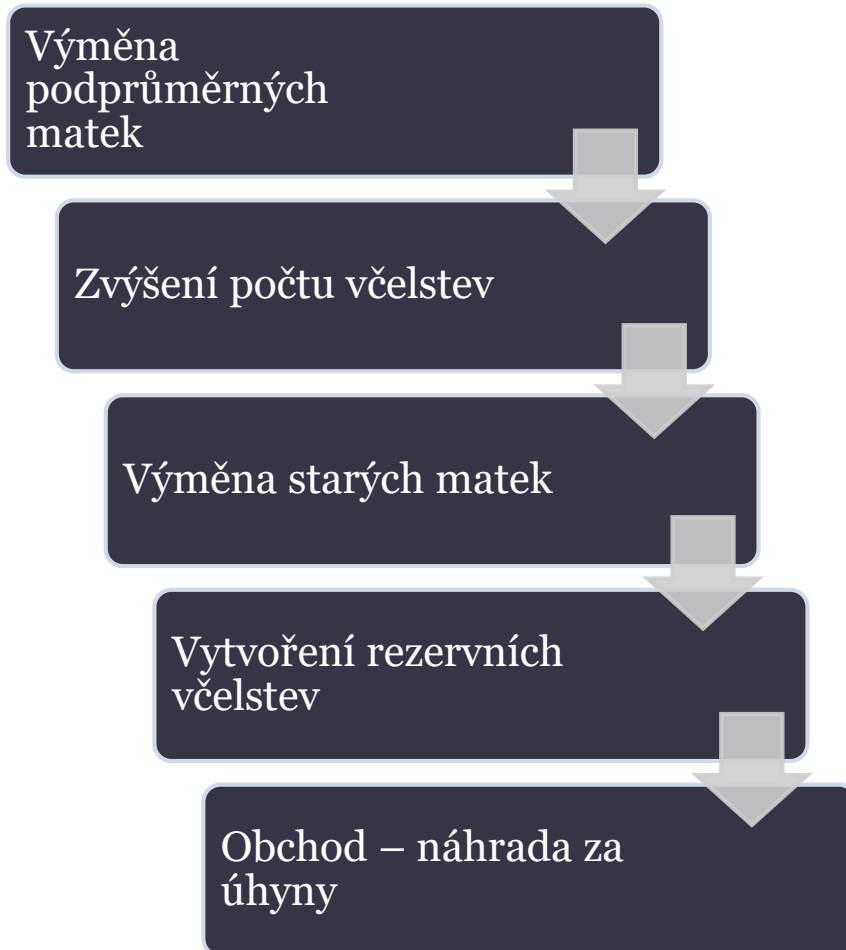
Včelařské centrum LOM

www.skvapis.cz

Chov matek - maturita včelaře - úvod

Základní informace o významu chovu, základy metodiky – Petr Táborský

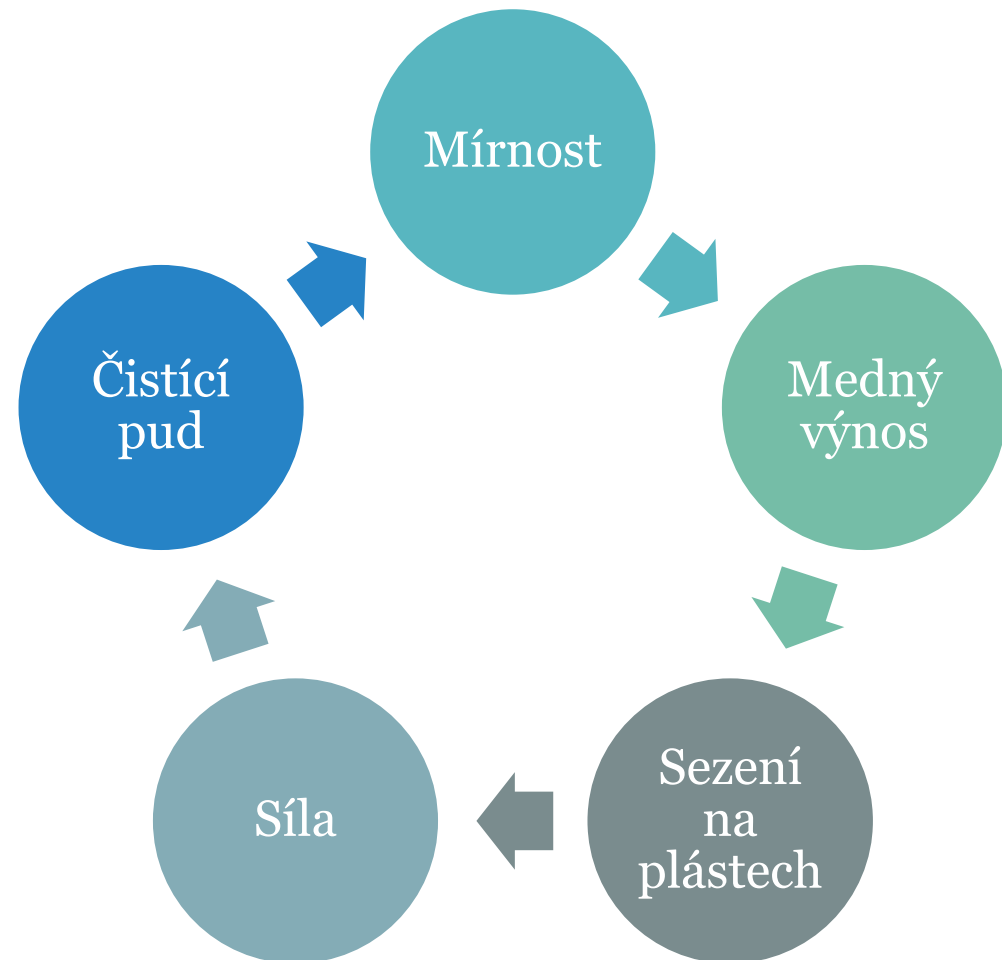
Potřeby chovu matek

- Pro chov je rozhodující zvolit správné období chovu.
- První období je zpravidla květen - kvetení řepky.
- Druhé období je medobraní.

Jak vybírat chovné včelstvo

- Dlouhodobě vysoký medný výnos
- Rozvoj přizpůsobený místním poměrům
- Dokonale využívají místní zdroje
- Slabá rojivost
- Dobře přezimují
- Jsou jednotné v morfologických znacích (zabarvení atp.)
- Jsou mírné
- Sedí pokojně na rámcích

Negativní výběr:

Při něm odstraňujeme z populace jedince s nežádoucími vlastnostmi.

Pozitivní výběr:

Realizujeme ho odchovem matek z vynikajících včelstev a zabezpečeným pářením s vybranými trubci

Vybíráme chovné včelstvo Přírozený výběr

Ve včelstvech probíhal od pradávna. Vždy se zachovaly jen geny, které je směřovaly k zachování rodu, byly prospěšné pro život včel. Vyhnula ta, která si neuměla připravit dostatek zásob, nebo se nedokázala omladit rojením.

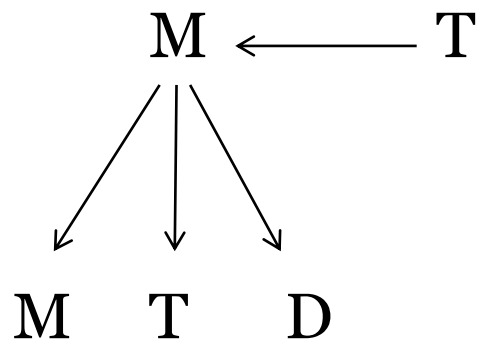
V momentě kdy rozhodování převzal člověk, převzal i zodpovědnost za další vývoj včel. Převzal také odpovědnost za bývalý tvrdý přírodní výběr.

Co sledujeme plemenným chovem

- Udržovat a rozmnožovat domácí včelu
- Zlepšovat užitkové vlastni včely
- Dosáhnout vyrovnanost včelstev
- Odchovat kvalitní trubce
- Zvýšit pravděpodobnost páření matek s vybranými trubci
- Vědět jak správně naložit s odchovanými matkami

Jak se podílí přenosy na budoucího jedince

- **Všechny pohlavní formy dědí vlastnosti svojí matky**
- **Matky i dělnice dědí od matky i vlastnosti trubce**
- **Trubci dědí od své matky i vlastností trubce s kterým se spářila**

Terminologie pro chovy včelstev

Mateřské včelstvo

- Je včelstvo z kterého odebíráme plemenný materiál (vajíčka, larvičky)
- Má už několik let vykazovat nadprůměrné výsledky ve všech parametrech chovu
- Musí být zdravé
- Musí mít vlastnosti, které jsme zmínili v úvodu

Otcovské včelstvo (trubčí)

Je včelstvo, která má za úkol
odchovat kvalitní trubce
Slouží k tomu speciálně
oddělená stanoviště (u nás dost
problém)

Musí to být kvalitní včelstvo,
trubci přijímají vlastnosti
matky

Medné výnosy jsou dědičným
prvkem

Chovné včelstvo - vlastnosti

Je včelstvo, které odchová matky z plemenného včelstva
Mimo již prezentované vlastnosti kvality musí mít:

- Nadbytek mladých včel – krmiček a kojiček, aby byl plod od začátku zásoben mateřskou kašičkou
- Má mít starší matku
- Musí mít dostatek zásob, pylu
- Být zdravé

Ještě zbývá zmínit dvě včelstva

Dochovné včelstvo

- Je včelstvo, které používáme jako přirozenou líheň – termostat pro dolíhnutí matek
- Důležité je aby včelstvo bylo silné, které zaručí dolíhnutí matek v klíčkách

Manipulační včelstvo

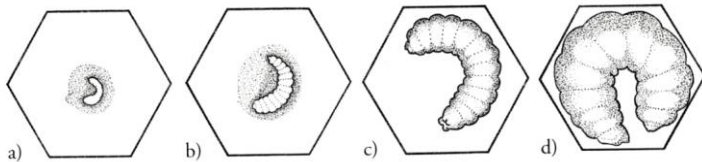
- Pro plnění oplodňáčků, plemenáčů atp.
- Pro zvýšení počtu včelstev
- Na posílení produkčních včelstev, která zaostala ve vývoji

Chovné včelstvo stále pozorujeme. Znaky objevující se v pořadí:

1. Včely obsedají naplno celý úlový prostor
2. Po objevení stavebního pudu začínají pracovat na stavebním rámku. Staví hlavně trubčinu – to je signál rozmnožovacího pudu
3. Před vyvrcholením chovné nálady začínají se stavbou misek
4. Znakem vyrcholení je zaklazení misek

Časový plán odchovu matek

Den	příklad na data	Prováděný zákrok
-25	5.4	Začátek podněcovacího krmení
-9	21.4	Oddělení matky
-4	26.4	Naklazení vajíček plemennou matkou
0	30.4	Vložení serie z larviček (VLOŽTE DATUM ZÁMĚRU, OSTATNÍ BUŇKY SE VYPOČÍTÁJÍ)
+5	5.5	Mateřské buňky jsou zavíčkované. Možnost vložení mateřích buněk do termostatu
+10	10.5	Školkování mateřích buněk. Možnost použití do oddělků
+12	12.5	Líhnutí matek
+13	13.5	Plnění oplodňáčků a přidávání matek Umístění oplodňáčku do temna
+15	15.5	Rozmístění oplodňáčku na stanoviště
+18	18.5	Páření matek
+25	25.5	Začátek kladení matky
+36	5.6	Kontrola oplodňáčků - kontrola zavíčkovaného plodu. Využití matek
+45	14.6	Odstranit matky které nekladou

L A R V I Č K Y

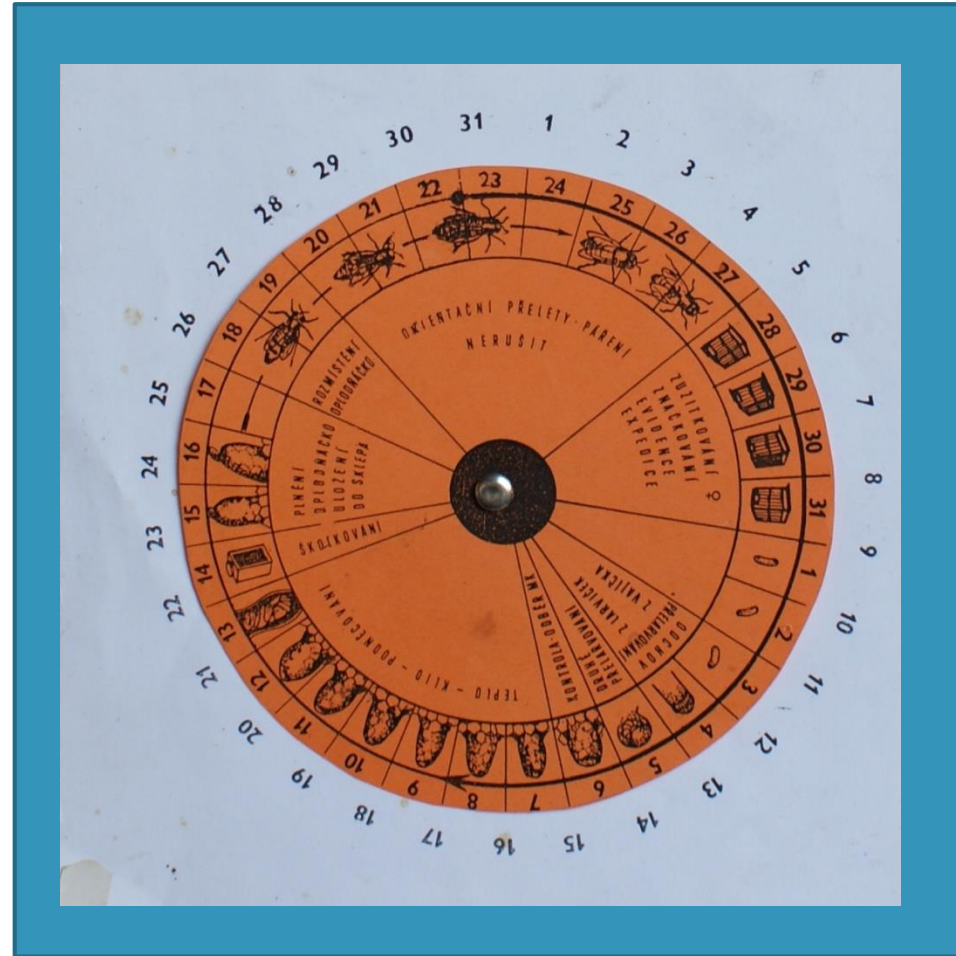
PŮLDENNÍ

JEDNODENNÍ

DVOUDENNÍ

TŘÍDENNÍ

Důležité evidence

Oba způsoby mají své výhody i nevýhody

Z vajíček nebo z larviček?

Odchov matek z larev je charakteristický tím, že jako plemenný materiál používáme larvy. Už nelze hovořit o chovu z vajíček, když přidáváme vajíčka ve stadiu líhnoucí se larvy

Odchov matek z larev

Výhody

- Chovné včelstvo přijme obvykle větší počet mateřských buněk
- Celý chov probíhá kratší dobu
- Chovatelé považují tento způsob za spolehlivější

Nevýhody

- Možnost špatného odhadu stáří larvy
- Včely nezačínají ihned s krmením ale s odstupem půl až pěti hodin
- Čím je larva starší tím menší je její výkon při kladení

Odchov matek z vajíček

Výhody

- **Je ukazatelem připravenosti včelstva pro chov. Není-li připraveno, nepřijme je**
- **Z hledisky výběru věku plemenného materiálu je přesnější**
- **Matky bývají zdatnější**
- **Mají více vaječných rourek**
- **Dosahují špičkové výkony**

Nevýhody

- **Pokud není včelstvo v chovné náladě, sérii nepřijme**
- **Z biologického hlediska je náročnější. Vyžaduje zručnost včelaře**
- **Včely obyčejně přijímají menší počet buněk**
- **Chov probíhá déle**

Prováděcí metodiky jsou součástí jiné prezentace

Michal Mačička

**PRAKTICKÝ
ODCHOV VČELÍCH MATIEK**

Spolek Krušnohorských Včelařů

Připraveno s použitím knihy Michala
Mačičky:

Praktický odchov včelích metiek

Vyšla na Slovensku v roce 2011